የኢትዮጵያ ሰብአዊ መብቶች ኮሚሽን
ETHIOPIAN HUMAN RIGHTS COMMISSION

በሴቶች ላይ የሚደረግ ማንኛውንም አድሎአዊ ልዩነት ለማስወገድ የተደረገ ስምምነት

የተባበሩት መንግሥታት ጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔ ቁጥር 34/180 እ.ኤ.አ. ዲሴምበር 18 ቀን 1979 ተቀባይነት አግኝቶ ለአባል ሀገራት ፊርማ የቀረበ

ሥራ ላይ የዋለበት ጊዜ እ.ኤ.አ. ሴፕቴምበር 3 ቀን 1981

ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት፤

የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት ቻርተር በሰዎች መሰረታዊ መብቶች፣ በሰው ልጅ ክቡርነትና በወንዶችና ሴቶች የእኩልነት መብት፣ እምነት ላይ የተመረኮዘ መሆኑን በመገንዘብ፤

የሰብአዊ መብቶች ዓለም አቀፍ መግለጫ ለአድሎአዊ ልዩነት ተቀባይነት በሚነሳ መርህ ላይ የተመሰረተ መሆኑን፤ ሰዎች ሁሉ ነፃ ሆነው መወለዳቸውንና እኩል መብትና ክብር ያላቸው መሆኑን፤ እንዲሁም ማንኛውም ሰው በመግለጫው በተዘረዘሩት መብቶችና ነፃነቶች ጾታን ጨምሮ ያለምንም ልዩነት ተጠቃሚ መሆኑን እንደሚያረጋግጥ በማጤን፤

የሰብአዊ መብቶች ዓለም አቀፍ ቃል ኪዳኖችን የተቀበሉ ሀገራት ወንዶችና ሴቶች በኢኮኖሚ፣ በማኅበራዊ፣ በሲቪልና በፖለቲካ መብቶች እኩል እንዲጠቀሙ የማድረግ ግዴታ እንዳለባቸው በመረዳት፤

በተባበሩት መንግሥታት ልዩ ተልዕኮ በተሰጣቸው የድርጅቱ አካላት አማካይነት የወንዶችንና የሴቶችን መብቶች እኩልነት ለማረጋገጥ የፀደቁትን ዓለም አቀፍ ስምምነቶች በመገንዘብ፤

እንዲሁም በተባበሩት መንግሥታትና ልዩ ተልዕኮ በተሰጣቸው የድርጅቱ አካላት አማካይነት የወንዶችንና የሴቶችን መብቶች እኩልነት ለማረጋገጥ የተላለፉትን ውሳኔዎች፤ መግለጫዎችና የእርምጃ ሃሳቦች በማስታወስ፤

እነዚህ እርምጃዎች ቢወሰዱም ቅሉ በሴቶች ላይ የሚደረገው አድሎአዊ ልዩነት መቀጠሉን በማሰብ፤

በሴቶች ላይ የሚደረግ አድሎአዊ ልዩነት የመብቶች እኩልነትን መርህ የሚጥስና የሰውን ልጅ ክብር የሚፃረር መሆኑን፤ ሴቶች ከወንዶች እኩል በሀገሮቻቸው ፖለቲካዊ፣ ማኅበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ባሕላዊ ሕይወት ውስጥ ሊኖራቸው የሚገባውን ተሳትፎ የሚያሰናክል መሆኑን፣ የሕብረተሰብንና የቤተሰብ ብልፅግናና እድገት የሚቀጭና ሴቶች ለሰው ዘርና ለሀገሮቻቸው አገልግሎት ለመስጠት ያላቸው እምቅ ችሎታ እንዳያነለብቱ የሚያደናቅፍ መሆኑን በመገንዘብ፤

ድህነት በተንሰራፋበት ሁኔታ ውስጥ ሴቶች ምግብ፣ የጤና አገልግሎት፣ የትምህርት፣ የስልጠናና የሥራ እድል ለማግኘትና ሌሎች ፍላጎቶቻቸውን ለማሟላት ያላቸው እድል ጠባብ መሆኑን በማሰብ፤

አዲሱ የዓለም አቀፍ የኢኮኖሚ ሥርዓት በርትዕና በፍትሕ ላይ መመስረቱ በወንዶችና በሴቶች መካከል እኩልነትን ለማስፈን በከፍተኛ ደረጃ እንደሚረዳ በማመን፤

የአፓርታይድ፣ የማንኛውም ዓይነት ዘረኝነትና በዘር ላይ የተመሰረተ አድሎአዊነት፣ የቅኝ አገዛዝና የስውር ቅኝ አገዛዝ፣ የጠብ አጫሪነት፣ የባዕዳን ወረራ፣ ተፅዕኖና በሌሎች ሀገራት የውስጥ ጉዳይ ጣልቃ መግባት እንዲወገድ ማድረግ ወንዶችና ሴቶች መብቶቻቸውን በእኩልነት እንዲጠቀሙባቸው አስፈላጊ መሆኑን ትኩረት በመስጠት፤

የዓለም አቀፍ ሰላምና ፀጥታ መጠናከር፤ የዓለም አቀፍ ውጥረት መርገብ፤ በሁሉም ሀገራት መካከል በማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ሥርዓቶቻቸው ምክንያት ልዩነት ሳይደረግ የጋራ ትብብር መኖር፤ የአውዳሚ መሳሪያዎች ትጥቅ ሙሉ በሙሉ መፍታት፤ በተለይም በጠበቀና ስኬታማ ዓለም አቀፍ ቁጥጥር ስር የኑክሊየር ጦር መሳሪያዎች ትጥቅ መፍታት፤ በሀገራት መካከል በሚኖር ግንኙነት የፍትሕ፣ የእኩልነትና የጋራ ጥቅም መርሆዎች መስፈን፤ በባዕዳን የቅኝ አገዛዝ ቀንበር ስር ያሉ ሕዝቦች የራስን እድል በራስ የመወሰንና ነፃነታቸውን ለማጎናፀፍ መቻል፤ የሀገራዊ ሉዓላዊነትና የግዛት አንድነት መከበር፤ ማኅበራዊ እድገትን በማጠናከር በሴቶችና በወንዶች መካከል እኩልነት እንዲኖር ያለውን አስተዋፅዖ በማረጋገጥ፤

የአንድ ሀገር የተሟላ እድገት፤ የዓለም ደኅንነትና የሰላም ተልዕኮ የሴቶችን በሁሉም መስክ ከወንዶች እኩል ከፍ ያለ ተሳትፎ የሚጠይቅ መሆኑን በማመን፤

እስካሁን በደንብ እውቅና ያገኘውን የቤተሰብን ደኅንነትና የሕብረተሰብን እድገት በማሟላት ረገድ ሴቶች የሚያደርጉት ከፍተኛ አስተዋፅዖ ከግምት በማስገባት፤ እናትነት ያለውን ማኅበራዊ አስተዋፅዖ እና ሁለቱም ወላጆች በቤተሰብ ውስጥና ሕፃናትን በማሳደግ ረገድ ያላቸውን ሚና በመገንዘብ፤ ሴቶች የሰውን ልጅ ዘር በማብዛት በኩል ያላቸው ሚና የአድሎአዊ ልዩነት መሰረት መሆን እንደሌለበትና ሕፃናትን ማሳደግ ወንዶች፣ ሴቶችና ሕብረተሰቡ በአጠቃላይ መጋራት ያለባቸው ኃላፊነት መሆኑን በመረዳት፤

በወንዶችና በሴቶች መካከል ሙሉ እኩልነት ለማስፈን ወንዶችና ሴቶች በልማድ በሕብረተሰብና በቤተሰብ ውስጥ የነበሯቸው ሚናዎች መለወጥ እንዳለባቸው በመገንዘብ፤

በሴቶች ላይ የሚደረግ አድሎአዊ ልዩነትን ለማስወገድ በወጣው መግለጫ ውስጥ የቀረቡትን መርሆዎች በሥራ ላይ ለማዋልና ለዚሁ ዓላማም ማንኛውንም ዓይነት አድሎአዊ ልዩነት ለማጥፋት አስፈላጊ እርምጃዎችን ለመውሰድ ቆርጠው በመነሳት፤

ከዚህ እንደሚከተለው ተስማምተዋል፡፡

ክፍል አንድ

አንቀጽ 1

በዚህ ስምምነት ውስጥ **"በሴቶች ላይ የሚደረግ አድልዎና ልዩነት"** ማለት ጾጾታን መሰረት በማድረግ ሴቶች አገቡም አላገቡም፣ ከወንዶች ጋር በእኩልነት በፖለቲካ፣ በኢኮኖሚ፣ በማኅበራዊ፣ ባሕላዊ፣ በሲቪል ወይም ሌሎች መስኮች የሰብአዊ መብቶችና መሰረታዊ ነፃቶች ሙሉ ተጠቃሚ እንዳይሆኑ የሚያደርግ ማንኛውም ልዩነት፣ ማግለል ወይም መገደብ ማለት ነው፡፡

አንቀጽ 2

ይህንን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት በሴቶች ላይ የሚደረገውን ማንኛውንም ዓይነት አድሎአዊ ልዩነት ያወግዛሉ፤ ማንኛውንም ተገቢ መንገድ በአፋጣኝ በመጠቀም በሴቶች ላይ የሚደረግ አድሎአዊ ልዩነትን የማጥፋት ፖሊሲ ይከተላሉ፡፡ እናም ይህን ለማሳካትም፡-

ሀ/ እስከአሁን ያልተካተተ ከሆነ የወንዶችንና የሴቶችን እኩልነት በብሔራዊ ሕገ መንግሥቶቻቸው ወይም ሌሎች አግባብ ባላቸው ሕጎቻቸው ውስጥ ለማካተት፤ እንዲሁም ይህን መርህ በሕግና በሌላ ዘዴ ለመተግበር፤

ለ/ በሴቶች ላይ የሚደረግ አድልዎና ልዩነት ተገቢውን ሕግ በማውጣትና አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ እንደ ማዕቀብ የመሰለውን እርምጃ ጭምር በመውሰድ ለማገድ፤

ሐ/ ለሴቶች መብቶች ከወንዶች እኩል የሕግ ጥበቃ ለማድረግ፤ እንዲሁም ብቃት ባላቸው ሀገራዊ ፍርድ ቤቶችና ሌሎች የመንግሥት ተቋማት አማካይነት በሴቶች ላይ አድልዎና ልዩነት እንዳይደረግባቸው ለመከላከል፤

መ/ በሴቶች ላይ አድልዎና ልዩነት ከሚፈጥር ድርጊት ወይም አሰራር ለመታቀብና የመንግሥት መሥሪያ ቤቶችና ባለሥልጣናት ይህን ግዴታ ማክበራቸውን ለማረጋገጥ፤

ሠ/ በማንኛውም ሰው፣ ድርጅት ወይም የንግድ ሥራ ተቋም አማካይነት በሴቶች ላይ የሚደረግ አድሎአዊ ልዩነትን ለማስወገድ ተገቢውን እርምጃ ሁሉ ለመውሰድ፤

ረ/ በሴቶች ላይ አድልዎና ልዩነት የሚፈጥሩ ሕጎችንና ደንቦችን ለማሻሻል ወይም ለመሻር ልማዶችንና አሰራሮችን ለማረም ወይም ለማስተካከል ሕግ ለማውጣትና ተገቢውን እርምጃ ሁሉ ለመውሰድ፤

ሰ/ በሴቶች ላይ አድልዎና ልዩነት የሚፈጥሩ ሀገራዊ የወንጀለኛ መቅጫ ሕጎችን ለመሻር ተስማምተዋል፡፡

አንቀጽ 3

የሴቶችን ስብእና የሚያበለፅጉና እድገታቸውንም የሚያፋጥኑ ማናቸውንም ተገቢ እርምጃዎች፤ በተለይም ሴቶች በመብቶቻቸው ከወንዶች ጋር በእኩልነት መጠቀም ይችሉ ዘንድ ሕግ ማውጣትን ጨምሮ ተገቢ የሆኑ ፖለቲካዊ፣ ማኅበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ባሕላዊ እርምጃዎችን የመውሰድ ግዴታ በአባል ሀገራትላይ ተጥሎባቸዋል፡፡

አንቀጽ 4

1. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት በወንዶችና በሴቶች መካከል በተጨባጭ እኩልነትን በፍጥነት ለማስፈን የሚወስዷቸው ልዩ ጊዜያዊ እርምጃዎች በዚህ ስምምነት ውስጥ እንደ አድሎአዊ ልዩነት አይቆጠሩም፡፡ የእነዚህ እርምጃዎች ውጤት ግን ያልተመጣጠኑ ወይም የተለያዩ ደረጃዎች እንዲሰፍኑ ማድረግ መሆን የለበትም፡፡ እኩል እድልና አያያዝ የማስገኘቱ ዓላማ ስኬታማ ከሆነ በኋላ እነዚህ እርምጃዎች መቋረጥ አለባቸው፡፡

2. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራትእናትነትን ለመንከባከብ የሚወስዷቸው ልዩ እርምጃዎች፣ በዚህ ስምምነት ውስጥ የተደነገጉት ጭምር፣ እንደ አድሎአዊ ልዩነት አይቆጠሩም፡፡

አንቀጽ 5

ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት የሚከተሉትን ዓላማዎች ለማሳካት ተገቢ እርምጃዎችን ሁሉ ይወስዳሉ፤

ሀ/ አንዱ ጾታ ከሌላው ያንሳል ወይም ይበልጣል በሚል እምነት ወይም በልማዳዊ የወንዶችና የሴቶች ሚናዎች ላይ የተመሰረቱትን ባሕላዊና ትክክለኛ ያልሆኑ አመለካከቶችና አሰራሮችን ለማጥፋት የወንዶችና የሴቶችን ባሕላዊና ማኅበራዊ ባሕርያት ለማሻሻል፤

ለ/ የቤተሰብ ትምህርት እናትነት ማኅበራዊ ተግባር ስለመሆኑ ትክክለኛ ግንዛቤ መስጠቱን ለማረጋገጥ፣ ወንዶችና ሴቶች ልጆቻቸውን ለማሳደግና በአዕምሮና በአካል ለማበልፀግ የጋራ ኃላፊነት ያለባቸው መሆኑን እውቅና ለመስጠት፤ በዚህም ግንኙነት ከሁሉ አስቀድሞ የሕፃናት መብትና ጥቅም የላቀ ትኩረት ሊሰጠው እንደሚገባ ለማስገንዘብ፡፡

አንቀጽ 6

ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት በማናቸውም መልክ በሴቶች መነገድንና ሴቶችን በዝሙት ሥራ በማሠማራት መበዝበዝን ለማስወገድ ሕግ ማውጣትን ጨምሮ ተገቢውን እርምጃ ሁሉ ይወስዳሉ፡፡

ክፍል ሁለት

አንቀጽ 7

ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት ሴቶች በሀገሪቱ የፖለቲካና ሕዝብ ነክ ሕይወት ውስጥ የተሟላ ተሳትፎ እንዳይኖራቸው የሚያሰናክል ልዩነትን ለማጥፋት ተገቢ እርምጃዎችን ሁሉ ይወስዳሉ፡፡ በተጨማሪም ሴቶች ከወንዶች እኩል የሚከተሉትን መብቶች መጎናፀፋቸውን ያረጋግጣሉ፡፡

ሀ/ በሁሉም ምርጫዎችና ውሳኔ ሕዝብ ድምፅ የመስጠት ለማናቸውም በሕዝብ ለሚመረጡ መንግሥታዊ አካላት ዕጩ ተመራጭ የመሆን መብት፤

ለ/ የመንግሥት ፖሊሲን በመቅረፅና በማስፈፀም ሂደት ውስጥ የመሳተፍ፣ የመንግሥት ባለስልጣን የመሆን፣ በማናቸውም የመንግሥት እርከን ውስጥ ኃላፊነትን ተረክቦ የመሥራት መብት፤

ሐ/ በማናቸውም የሀገሪቱ የፖለቲካና የሕዝብ ሕይወት በሚመለከታቸው መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችና ማኅበራት ውስጥ የመሳተፍ መብት፡፡

አንቀጽ 8

ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት ሴቶች ከወንዶች እኩልና ምንም ልዩነት ሳይደረግባቸው መንግሥቶቻቸውን በዓለም አቀፍ ደረጃ የመወከልና በዓለም አቀፍ ድርጅቶች ሥራ ውስጥም የመሳተፍ እድል ማግኘታቸውን ያረጋግጣሉ፡፡

አንቀጽ 9

1. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት ሴቶች ከወንዶች እኩል ዜግነት የማግኘት፣ የመለወጥ ወይም ይዞ የመቆየት መብቶችን ያረጋግጡላቸዋል፡፡ በተለይም የውጭ ዜጋ ማግባታቸው ወይም የባለቤትየው ዜግነቱን በጋብቻ ዘመን መለወጥ የሴትየዋም ዜግነት ወዲያው መለወጥ ያለመሆኑን ወይም ሀገር አልባ የሚያደርጋት ወይም የባለቤቷን ዜግነት እንድትወስድ የሚያስገድዳት ያለመሆኑን ያረጋግጣሉ፡፡
2. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት ሴቶች የልጆቻቸውን ዜግነት በሚመለከት ከወንዶች እኩል መብት እንዲኖራቸው ያደርጋሉ፡፡

ክፍል ሦስት

አንቀጽ 10

ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት ሴቶች በትምህርት መስክ ከወንዶች እኩል መብቶች እንዲኖራቸው ለማድረግና ማንኛውም ዓይነት አድሎአዊ ልዩነት እንዳይደረግባቸው ለማረጋገጥ ተገቢ እርምጃዎችን ሁሉ ይወስዳሉ፡፡ በተጨማሪም ሴቶች ከወንዶች እኩል የሚከተሉት እንዲሟሉላቸው ያደርጋሉ፤

ሀ/ ሙያቸውን ለማበልፀግና ሥራቸውን ለማሻሻል በሚሰጥ የምክር አገልግሎት፣ በከተማም ሆነ በገጠር ውስጥ በማንኛውም ዓይነት የትምህርት ተቋም ውስጥ ተምሮ ዲፕሎማም ሆነ ዲግሪ ለማግኘት ተመሳሳይ ሁኔታዎች እንዲፈጠርላቸው፤ ይህም እኩልነት በመዋዕለ ሕፃናት፣ በአጠቃላይ፣ በቴክኒክ፣ በሙያና ከፍተኛ የቴክኒክ ትምህርት መስኮች ሁሉ እንዲኖር ለማድረግ፤

ለ/ ተመሳሳይ ሥርዓተ ትምህርቶች፣ ፈተናዎች፣ ተመጣጣኝ የሙያ ብቃት ያላቸው መምህራን፣ ተመሳሳይ ጥራት ያላቸው ትምህርት ቤቶች (ሕንፃ፣ የትምህርት ክፍሎች፣ ግቢው፣ ወዘተ) እና የትምህርት መሳሪያዎች የማግኘት እድል፤

ሐ/ አንድ ላይ እንዲማሩ በማበረታታትና በሌሎች ትምህርታዊ ዘዴዎች፤ በተለይም መማሪያ መጽሐፍትን፣ የትምህርት ፕሮግራሞችንና የማስተማር ዘዴዎችን በማሻሻል ስለወንዶችና ሴቶች ሚናዎች መሰረተቢስና ኋላቀር አመለካከቶችን በማናቸውም የትምህርት ደረጃና ዓይነት ማስወገድ፤

መ/ በነፃ ትምህርት እድልና ሌሎች ለተማሪዎች በሚሰጡ ድጋፎች እኩል ተጠቃሚ የመሆን እድል፤

ሠ/ በመሰረተ ትምህርት ፕሮግራሞችና በተለይም በሴቶችና በወንዶች መካከል ያለውን የትምህርት ክፍተት በአጭር ጊዜ ውስጥ ለማጥበብ በሚሰጠው የጎልማሶች ትምህርት ጭምር በተከታታይ የትምህርት ፕሮግራሞች ውስጥ ለመሳተፍ እኩል እድል የማግኘት፤

ረ/ ትምህርታቸውን የሚያቋርጡ ሴት ተማሪዎችን ቁጥር መቀነስና ያቋረጡትን ትምህርት የሚቀጥሉበት ፕሮግራም ማዘጋጀት፤

ሰ/ በስፖርትና የአካል ብቃት ትምህርት እኩል በንቃት የመሳተፍ እድል እንዲኖራቸው ማድረግ፤

ሸ/ የቤተሰብን ጤንነትና ደኅንነት ለማረጋገጥ የሚረዳ ስለቤተሰብ ምጣኔ የሚሰጥ ምክርን ጨምሮ አስፈላጊውን ትምህርታዊ መረጃ የማግኘት እድል እንዲያገኙ ማድረግ፡፡

አንቀጽ 11

1. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት ሴቶች ከወንዶች እኩል ተመሳሳይ መብቶች ይኖራቸው ዘንድ በሥራ መስክ በሴቶች ላይ የሚደረግ አድሎአዊ ልዩነትን ለማስወገድ ተገቢውን እርምጃዎች ሁሉ ይወስዳሉ፡፡ በተለይም ከዚህ የሚከተሉትን መብቶች ለሴቶች ያረጋግጣሉ፤

   ሀ/ የመሥራት መብት የሰው ልጆች ሁሉ የማይገሰስ መብት መሆኑን፤

   ለ/ ተመሳሳይ የቅጥር መስፈርቶች መጠቀምን ጨምሮ ተመሳሳይ የሥራ እድሎች የማግኘት መብት፤

   ሐ/ በነፃ ሙያንና ሥራን የመምረጥ መብት፣ የደረጃ እድገት፣ የሥራ ዋስትና፣ ጥቅማ ጥቅሞችንና የአገልግሎት ሁኔታን የማግኘት መብት፣ የሙያ ስልጠናና መልሶ ስልጠናን በሥራ ላይ ስልጠናንና የላቀ የሙያ ስልጠናን የማግኘት መብት፤

   መ/ ጥቅማ ጥቅሞችን ጨምሮ እኩል ክፍያ የማግኘት፣ እኩል ክብደት ላለው ሥራ እኩል መጠቀም፣ ሥራ ጥራት ሲገመገም እኩል የመታየት መብት፤

   ሠ/ የማኅበራዊ ዋስትና መብት፤ በተለይም በጡረታ፣ በሥራ አጥነት፣ በሕመም፣ በአካለ ስንኩልነት፣ በእርጅናና በሌላ ምክንያት ሥራ መሥራት በሚያዳግትበት ጊዜ፤ እንዲሁም ከክፍያ ጋር የሥራ ፈቃድ የማግኘት መብት፤

   ረ/ የጤና እንክብካቤንና ዘር ማፍራትን ጨምሮ የራስን ደኅንነት የሚያረጋግጡ አመቺ የሥራ ሁኔታዎችን የማግኘት መብት፤

2. ሴቶች በጋብቻ ወይም በወሊድ ምክንያት አድሎአዊ ልዩነት እንዳይደረግባቸውና የመሥራት መብታቸውን ለማረጋገጥ፤ ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት በሚከተሉት መስኮች ተገቢ እርምጃዎችን ይወስዳሉ፤

   ሀ/ በእርግዝና ወይም በወሊድ ምክንያት ከሥራ መባረርንና ከጋብቻ ጋር በተያያዘ ምክንያት በሚኖር ከሥራ ማባረር ላይ አድሎአዊ ልዩነትን ለማገድ፤ ይህን ዓይነት እርምጃ በሚወስዱ ወገኖች ላይ ተገቢውን ሕጋዊ እርምጃ ለመውሰድ፤

   ለ/ የወሊድ ፈቃድ ከክፍያ ጋር ወይም ከተመጣጣኝ ማኅበራዊ ጥቅም ጋር፣ የበፊቱን ሥራ፣ የሥራ ልምድ መጠን፣ ወይም ማኅበራዊ አበል ሳያጡ እንዲቀጥሉ ለማድረግ፤

ሐ/ ወላጆች የቤተሰብ ኃላፊነትን ከሥራ ግዴታና የማኅበራዊ ኑሮ ተሳትፎ ጋር አጣምረው እንዲይዙ ለማበረታታት አስፈላጊ ድጋፍ ሰጭ ማኅበራዊ አገልግሎቶች በተለይም የሕፃናት መንከባከቢያዎች በየቦታው እንዲቋቋሙና እንዲደራጁ ለማድረግ፤

መ/ በእርግዝና ጊዜ ለጤንነታቸው አደገኛ መሆናቸው የተረጋገጡ የሥራ ዓይነቶች በተመለከተ ለሴቶች ልዩ ጥንቃቄ ለማድረግ፤

3. በዚህ አንቀጽ ውስጥ የተዘረዘሩት ጉዳዮችን በሚመለከት የወጡ የጥበቃ ወይም የመከላከያ ሕጎች በየጊዜው ከሳይንሳዊና ቴክኖሎጂያዊ ዕውቀት አንፃር እንዲገመገሙና እንደ አስፈላጊነቱ እንዲሻሻሉ፣ እንዲሻሩ ወይም እንዲቀጥሉ ለማድረግ፤

አንቀጽ 12

1. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት የቤተሰብ ምጣኔን ጨምሮ በጤና አገልግሎቶች እኩል ተጠቃሚነትን ለማረጋገጥ በጤና አጠባበቅ መስክ በሴቶች ላይ የሚደረግ አድልዎና ልዩነት ማስወገድ አስፈላገውን እርምጃ ሁሉ ይወስዳሉ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተገለፀው ቢኖርም ሴቶች በእርግዝና፣ በወሊድና ከወሊድ በኋላ ባሉት ወቅቶች ሁሉ ተገቢውን ማኅበራዊ አገልግሎት፣ እንደ አስፈላጊነቱም ተገቢውን ነፃ አገልግሎት፣ ምግብና እንክብካቤ የሚያገኙባቸውን መንገዶች ለማረጋገጥ ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት እርምጃዎችን እንዲወስዱ ይጠበቅባቸዋል፡፡

አንቀጽ 13

ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት በሌሎች የኢኮኖሚና ማኅበራዊ መስኮች በሴቶች ላይ የሚደረግ አድሎአዊ ልዩነት በማጥፋት ሴቶች ከወንዶች እኩል የሚከተሉት መብቶች ተጠቃሚ እንዲሆኑ ተገቢ እርምጃዎችን ሁሉ ይወስዳሉ፤ በተለይም፡-

ሀ/ የቤተሰብ ጥቅማ ጥቅም የማግኘት መብት፤

ለ/ ለቤት መስሪያ ወይም መግዣና ለሌሎች ጉዳዮች ከባንክም ሆነ ከሌላ ምንጭ የገንዘብ ብድር አገልግሎት የማግኘት መብት፤

ሐ/ በመዝናኛ፣ በስፖርትና በሌሎች ባሕላዊ እንቅስቃሴዎች ውስጥ የመሳተፍ መብት፡፡

አንቀጽ 14

1. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት የገጠር ሴቶች ያሉባቸውን ልዩ ችግሮችና የቤተሰቦቻቸውን ኢኮኖሚያዊ ሕልውና በማስጠበቅ በኩልና በገንዘብ ያልተተመነ የሀገሪቱ ክፍለ ኢኮኖሚ ውስጥ ጭምር ያላቸውን ከፍተኛ አስተዋፅዖ ግምት ውስጥ በማስገባት የዚህን ስምምነት ድንጋጌዎች ለገጠር ሴቶች ተፈፃሚነታቸውን ለማረጋገጥ ተገቢውን እርምጃ ሁሉ ይወስዳሉ፡፡
2. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት በገጠር ሴቶች ላይ የሚደረግ አድሎአዊ ልዩነት በማጥፋት ሴቶች ከወንዶች እኩል በገጠር ልማት እንቅስቃሴ ውስጥ እንዲሳተፉና ከዚሁም ተጠቃሚ እንዲሆኑ ለማድረግ ተገቢውን እርምጃ ሁሉ ይወስዳሉ፡፡ በተጨማሪም ለሴቶች የሚከተሉትን መብቶች ያረጋግጣሉ፡፡

ሀ/ በሁሉም ደረጃ ባለ የልማት ዕቅድ የመንደፍና የማስፈፀም ሥራ ውስጥ የመሳተፍ መብት፤

ለ/ የቤተሰብ ምጣኔን የሚመለከት መረጃን፣ የምክርና ሌሎች ተዛማጅ አገልግሎቶችን ጨምሮ በቂ የጤና እንክብካቤ አገልግሎቶችን ጨምሮ በቂ የጤና እንክብካቤ አገልግሎቶችን የማግኘት መብት፤

ሐ/ በማኅበራዊ ዋስትና ፕሮግራሞች ቀጥተኛ ተጠቃሚ የመሆን መብት፤

መ/ የቴክኒክ ብቃታቸውን ለማጎልበት መሰረተ ትምህርትን ጨምሮ ማናቸውንም ዓይነት መደበኛና መደበኛ ያልሆነ ስልጠናና ትምህርት የማግኘት፣ የማኅበረሰብና የኤክስቴንሽን አገልግሎቶች ተጠቃሚ የመሆን መብት፤

ሠ/ ሥራ በመቀጠር ወይም የራስን ሥራ በመፍጠር በኢኮኖሚ የመሻሻል እኩል እድል እንዲኖር የራስን አገዝ ቡድኖችንና የኅብረት ሥራ ማኅበራትን የማቋቋም መብት፤

ረ/ በማንኛውም የማኅበረሰብ እንቅስቃሴዎች ውስጥ የመሳተፍ መብት፤

ሰ/ የግብርና የብድር አገልግሎት፣ የመገበያያና የተስማሚ ቴክኖሎጂ ተጠቃሚ የመሆን መብት፣ መሬት የማግኘት፣ የገጠር ማሻሻያዎችና የሰፈራ ፕሮግራሞች እኩል ተጠቃሚ የመሆን መብት፤

በ/ የመኖሪያ ቤት፣ የአካባቢ ንፅሕና፣ የኤሌክትሪክና የውኃ አቅርቦት፣ ትራንስፖርትና መገናኛን በሚመለከት በቂ የኑሮ ሁኔታ ተጠቃሚ የመሆን መብት፡፡

ክፍል አራት

አንቀጽ 15

1. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት ሴቶች በሕግ ፊት ከወንዶች እኩል መብት እንዲኖራቸው ያደርጋሉ፡፡
2. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት በፍትሐብሔር ጉዳዮች ሴቶች ከወንዶች ጋር ተመሳሳይ የሕግ ችሎታ እንዲኖራቸውና ይህንንም የሕግ ችሎታ የመጠቀም እኩል እድል እንዲኖራቸው ያደርጋሉ፡፡ በተለይም ውል ለመዋዋልና ንብረትን ለማስተዳደር ለሴቶች እኩል መብት ይሰጣሉ፡፡ በፍርድ ቤቶችና በችሎቶችም ሴቶች እኩል እንዲስተናገዱ ያደርጋሉ፡፡
3. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት የሴቶችን የሕግ ችሎታ የሚገድብ ማንኛውም ውልና ሌላ ሕጋዊ የግል ስምምነት ይሽራሉ ወይም ሕገ ወጥ ያደርጋሉ፡፡
4. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት የመንቀሳቀስና የመኖሪያ ሀገርን፣ ቤትን/ሰፈርን በነፃነት የመምረጥ ሕግን በሚመለከት ለወንዶችና ለሴቶች እኩል መብት ይሰጣሉ፡፡

አንቀጽ 16

1. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት ከጋብቻና የቤተሰብ ግንኙነቶች አንፃር በሴቶች ላይ የሚደረግ አድሎአዊ ልዩነት ለማጥፋት ተገቢውን እርምጃ ሁሉ ይወስዳሉ፡፡ በተለይም ሴቶች ከወንዶች እኩል የሚከተሉት መብቶች ተጠቃሚ መሆናቸውን ያረጋግጣሉ፡፡

   ሀ/ ትዳር የመመስረት እኩል መብት፤

   ለ/ የትዳር ጓደኛን የመምረጥና ጋብቻን በውዴታና በነፃ ፍላጎት ብቻ የመፈፀም መብት፤

   ሐ/ በጋብቻ ወቅትና ጋብቻው ሲፈርስ እኩል መብትና ግዴታ፤

   መ/ የጋብቻቸው ሁኔታ ምን ሆነ ምን ልጆቻቸውን በሚመለከት በወላጅነታቸው እኩል መብትና ግዴታ፤ በዚህ ረገድ ቀዳሚውን ስፍራ የሚይዘው የልጆቹ ደኅንነትና ጥቅም ብቻ ይሆናል፡፡

   ሠ/ ስንት ልጆችና በምን ያህል የጊዜ ርቀት መውለድ እንዳለባቸው በነፃነትና በኃላፊነት እኩል የመወሰን መብትና በዚህ መብት ለመጠቀም የሚያስችላቸውን መረጃ፣ ትምህርትና ዘዴ የማግኘት መብት፤

   ረ/ የልጆች አሳዳጊነትን፣ ሞግዚትነትን፣ ባለአደራነትንና ጉዲፈቻን ወይም እነዚህ ፅንሰ ሃሳቦች በሕግ በተደነገጉበት ሁኔታ ውስጥ ተቋማቱን በሚመለከት ከወንዶች ጋር ተመሳሳይ መብት የማግኘት፤ ይህም ሆኖ የልጆቹ ጥቅምና ደኅንነት ቅድሚያ የሚሰጠው ጉዳይ ይሆናል፡፡

   ሰ/ የቤተሰቡን የጋራ መጠሪያ ስም፣ ሙያና የመተዳደሪያ ሥራን መምረጥን ጨምሮ ባልና ሚስት ተመሳሳይ መብት የማግኘት፤

   ሸ/ በክፍያም ሆነ በነፃ የንብረት ባለቤት መሆንን፣ ከሌላ ማግኘትን፣ መምራትን፣ ማስተዳደርን፣ ማስተላለፍንና መጠቀምን በሚመለከት ባልና ሚስት ተመሳሳይ መብቶች እንዲኖሯቸው የማድረግ፤
2. የሕፃን ልጅ መታጨት ወይም ጋብቻ መፈፀም በሕግ ፊት የሚፀና ውጤት የለውም፡፡ አንድ ሰው ለጋብቻ የሚበቃበት አነስተኛ ዕድሜ መወሰን አለበት፡፡ ማንኛውም ጋብቻ ሥልጣን ባለው አካል መመዝገብ እንዳለበት በሕግ መደንገግና ሌሎች እርምጃዎችን መውሰድም ያስፈልጋል፡፡

ክፍል አምስት

አንቀጽ 17

1. ይህን ስምምነት በማስፈፀም ረገድ የሚወሰዱ እርምጃዎችን እያየ የሚመረምር **“በሴቶች ላይ የሚደረግ አድሎአዊ ልዩነትን የሚያስወግድ ኮሚቴ”** (ከዚህ በኋላ **“ኮሚቴ”** ተብሎ የሚጠቀስ) ይቋቋማል፡፡ ስምምነቱ በሚፀናበት ጊዜ የኮሚቴው አባላት 18 ይሆናሉ፡፡ ስምምነቱን 35ኛው ሀገር ካፀደቀ ወይም ከተቀበለ በኋላ ግን የኮሚቴው አባላት 23 ከፍተኛ ሥነ ምግባርና በስምምነቱ ውስጥ በተዘረዘሩት መስኮች ብቃት ያላቸው ባለሙያዎች ይሆናሉ፡፡ ባለሙያዎቹ ስምምነቱን ከተቀበሉት ሀገራት ዜጎች መካከል ይመረጣሉ፤ የሚያገለግሉትም በግል ደረጃ ነው፡፡ አባላቱ

በሚመረጡበትም ጊዜ ተመጣጣኝ ጂኦግራፊያዊ ስርጭት እንዳላቸውና የተለያዩትን የሥልጣኔ ዓይነቶችና ዋና ዋና የሕግ ሥርዓቶችን መወከላቸው በግንዛቤ ውስጥ ይገባል፡፡

2. የኮሚቴው አባላት ስምምነቱን ከተቀበሉት ሀገራት ዕጩዎች መካከል በምስጢር የድምፅ አሰጣጥ ይመረጣሉ፡፡ እያንዳንዱ ስምምነቱን የተቀበለ ሀገር አንድ ዕጩ ከዜጎቹ መካከል መጠቆም ይችላል፡፡
3. የመጀመሪያው ምርጫ ስምምነቱ ከፀናበት ዕለት ስድስት ወራት በኋላ ይደረጋል፡፡ ከእያንዳንዱ ምርጫ ቢያንስ ሦስት ወራት ቀደም ብሎ የተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊ የሚመለከታቸው ሀገራት ዕጩዎቻቸውን በሁለት ወራት ጊዜ ውስጥ እንዲጠቁሙ በደብዳቤ ይጠይቃቸዋል፡፡ ዋና ጸሐፊው በዚህ አኳኋን የተጠቆሙትን ዕጩዎች ዝርዝር በፊደል ቅደም ተከተል አዘጋጅቶ የጠቆማቸውን ሀገር በመጥቀስ ስምምነቱን ለተቀበሉት ሀገራት ያቀርባል፡፡
4. የኮሚቴው አባላት ምርጫ ዋና ጸሐፊው በተባበሩት መንግሥታት ዋና ጽሕፈት ቤት ውስጥ በሚጠራው ስምምነቱን የተቀበሉ ሀገራት ስብሰባ ላይ ይካሄዳል፡፡ ስምምነቱን ከተቀበሉት ሀገራት ሁለት ሦስተኛው ከተገኙ ምልዓተ ጉባዔ ይኖራል፡፡ በዚሁ ስብሰባ የኮሚቴው አባላት የሚሆኑት በስብሰባው ተገኝተው ድምፅ ከሰጡት ሀገራት መካከል የአብዛኞቹን ድምፅ በአብላጫነት ያገኙት ዕጩዎች ይሆናሉ፡፡
5. የኮሚቴው አባላት ለአራት ዓመታት የሥራ ጊዜ ያገለግላሉ፡፡ ነገር ግን በመጀመሪያው ምርጫ ከተመረጡት መካከል የዘጠኙ አባላት የሥራ ዘመን ለሁለት ዓመታት ብቻ ይሆናል፡፡ ከመጀመሪያው ምርጫ በኋላ ወዲያውኑ የእነዚህ ዘጠኝ አባላት ማንነት በኮሚቴው ሊቀመንበር አማካይነት በዕጣ ይወሰናል፡፡
6. 35ኛው ሀገር ስምምነቱን ካፀደቀ ወይም ከተቀበለ በኋላ የአምስቱ ተጨማሪ የኮሚቴው አባላት ምርጫ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2፣ 3 እና 4 መሰረት ይካሄዳል፡፡ ከእነዚህ ተጨማሪ አባላት መካከል የሁለቱ የሥራ ዘመን ለሁለት ዓመታት ብቻ ይሆናል፡፡ የሁለቱ አባላት ማንነት በኮሚቴው ሊቀመንበር አማካይነት በዕጣ ይወሰናል፡፡
7. በኮሚቴው ውስጥ ክፍት የሥራ ቦታ ሲፈጠር ሥራውን ያቋረጠው አባል ዜጋ የሆነበት ሀገር ሌላ ባለሙያ ከዜጎቹ መካከል መርጦ በማቅረብ ኮሚቴው አባልነቱን ተቀብሎ እንዲያፀድቀው ያደርጋል፡፡
8. ጠቅላላ ጉባዔው ሲያፀድቅና ይኸው አካል የኮሚቴውን ኃላፊነት ክብደት ግምት ውስጥ በማስገባት በሚወስነው ደንብና ተመን መሰረት የኮሚቴው አባላት ለድካማቸው ከተባበሩት መንግሥታት ጥሪት ወጭ የሚሆን አበል ይከፈላቸዋል፡፡
9. ኮሚቴው በዚህ ስምምነት የተሰጠውን ኃላፊነት በትክክል እንዲፈፅም የተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊ አስፈላጊውን የሰው ኃይልና ድርጅት ያሟላለታል፡፡

አንቀጽ 18

1. ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት ስምምነቱን ለማስፈፀም ስለወሰዷቸው ሕግ የማውጣት፣ የዳኝነት አስተዳደራዊ ወይም ሌሎች እርምጃዎች የሚገልፅ ዘገባ በኮሚቴው እንዲታይ ለተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊ ያቀርባሉ፡፡ ይህን የሚያደርጉትም፤

   ሀ/ ለዚያ ሀገር ስምምነቱ በፀና በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ፤

   ለ/ ከዚያ በኋላ አነሰ ቢባል በየአራት ዓመታት አንዴ እንዲሁም ኮሚቴው በጠየቀበት ጊዜ ይሆናል፡፡
2. የሚያቀርቡት ዘገባም በዚህ ስምምነት ውስጥ የተደነገጉትን ግዴታዎች በመፈፀም ረገድ ያጋጠሙትን ችግሮችና ሁኔታዎች ሊገልፅ ይችላል፡፡

አንቀጽ 19

1. ኮሚቴው የራሱን የሥነ ሥርዓት ደንብ ይወስናል፡፡
2. ኮሚቴው የሥራ አስፈፃሚዎቹን ለሁለት ዓመታት የሥራ ዘመን እንዲያገለግሉ ይመርጣል፡፡

አንቀጽ 20

1. በዚህ ስምምነት አንቀጽ 18 መሰረት የቀረቡለትን ዘገባዎች ለማየት ኮሚቴው በየዓመቱ ከሁለት ሳምንታት ላልበለጠ ጊዜ ይሰበሰባል፡፡
2. የኮሚቴው ስብሰባዎች በተባበሩት መንግሥታት ዋና ጽሕፈት ቤት ውስጥ ወይም ኮሚቴው በሚያመቸው ሌላ ቦታ ይደረጋሉ፡፡

አንቀጽ 21

1. በኢኮኖሚና ማኅበራዊ ምክር ቤት አማካይነት ኮሚቴው ስለ እንቅስቃሴዎቹ የሚገልፅ ዘገባ በየዓመቱ ለተባበሩት መንግሥታት ጠቅላላ ጉባዔ ያቀርባል፡፡ በዘገባውም ውስጥ ስምምነቱን ከተቀበሉት ሀገራት የደረሱትን መረጃዎችና

ዘገባዎች መርምሮ የራሱን አስተያየቶችና የእርምጃ ሃሳቦች ካሉት ማካተት ይችላል፡፡ እነዚህ የሚቀርቡት ግን ከእነዚያ ሀገራት አስተያየቶች ጋር ተዳምረው ነው፡፡

2. የተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊ የኮሚቴውን ዘገባዎች የሴቶችን ሁኔታ ለሚከታተለው ኮሚሽን እንዲያውቀው ያስተላልፍለታል፡፡

አንቀጽ 22

ልዩ ተልዕኮ የተሰጣቸው ድርጅቶች የዚህ ስምምነት ድንጋጌዎች አፈፃፀም በሚታይበት ጊዜ የእነሱን ተግባራት የሚመለከቱ ጉዳዮች ሲኖሩ በወኪሎቻቸው አማካይነት በስብሰባዎቹ ውስጥ የመሳተፍ መብት አላቸው፡፡ ኮሚቴውም ከስምምነቱ አፈፃፀም አንፃር እነሱን በሚመለከቱ ጉዳዮች ላይ ዘገባ እንዲያቀርቡ ድርጅቶቹን ሊጋብዝ ይችላል፡፡

ክፍል ስድስት

አንቀጽ 23

በሴቶችና በወንዶች መካከል እኩልነት እንዲሰፍን ይበልጥ አመቺ ሁኔታ የሚፈጥር፡-

ሀ/ ስምምነቱን የተቀበለ ሀገር ሕግ ወይም

ለ/ በዚያ ሀገር ውስጥ የፀና ሌላ ዓለም አቀፍ ስምምነት ወይም ውል፤ በዚህ ስምምነት አይሻርም፡፡

አንቀጽ 24

በዚህ ስምምነት እውቅና ያገኙትን መብቶች በሙሉ ለማስከበር ይህን ስምምነት የተቀበሉ ሀገራት ሁሉ በብሔራዊ ደረጃ ማንኛውንም አስፈላጊ እርምጃ ለመውሰድ ተስማምተዋል፡፡

አንቀጽ 25

1. ሁሉም ሀገራት እንዲፈርሙበት ይህ ስምምነት ክፍት ነው፡፡
2. የተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊ ስምምነቱን እንዲረከብ ተመድቧል፡፡
3. ይህ ስምምነት በየሀገሩ መፅደቅ ይኖርበታል፡፡ የማፅደቂያ ማረጋገጫዎች ለተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊ መቅረብ አለባቸው፡፡
4. ይህ ስምምነት በሥራ ላይ ከዋለ በኋላም ቢሆን ማንኛውም ሀገር እንዲቀበለው ክፍት ነው፡፡ የስምምነቱ መቀበያ ሰነድ ለተባበሩት መንግሥታት ጸሐፊ ሲቀርብ አባልነት ይፈፀማል፡፡

አንቀጽ 26

1. ስምምነቱን የተቀበለ ማንኛውም ሀገር የተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊን ስምምነቱ እንዲሻሻል በማንኛውም ጊዜ በጽሑፍ መጠየቅ ይችላል፡፡
2. የዚህ ዓይነት ጥያቄ በሚቀርብበት ጊዜ ምን እርምጃ መወሰድ እንዳለበት ጠቅላላ ጉባዔው ይወስናል፡፡

አንቀጽ 27

1. 20ኛው የማፅደቂያ ወይም ስምምነቱን የመቀበያ ሰነድ ለተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊ ከቀረበበት ዕለት በኋላ በ30ኛው ቀን ይህ ስምምነት የፀና ይሆናል፡፡
2. 20ኛው ማፅደቂያ ወይም መቀበያ ከቀረበ በኋላ ስምምነቱን ለሚያፀድቁ ሀገራት የራሳቸውን ማፅደቂያ ወይም መቀበያ ካስረከቡበት ዕለት በኋላ በ30ኛው ቀን ስምምነቱ ለነሱም የፀና ይሆናል፡፡

አንቀጽ 28

1. በስምምነቱ ማፅደቂያ ወይም መቀበያ ሰነድ ላይ አባል ሀገራት የሚያስመዘግቡትን ማንኛውንም ተአቅቦ ዋና ጸሐፊው በፅሑፍ ተቀብሎ ለሌሎቹ ሀገራት ቅጂውን ያስተላልፋል፡፡
2. የዚህን ስምምነት ዓላማና ግብ የሚፃረር ተአቅቦ ተቀባይነት አይኖረውም፡፡
3. ማናቸውንም ተአቅቦ ለተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊ በማስታወቅ ማንሳት ወይም ማስቀረት ይቻላል፡፡ ዋና ጸሐፊውም የተአቅቦውን መነሳት ለሌሎች ስምምነቱን ለተቀበሉ ሀገራት ያስታውቃል፤ እንዲህ ዓይነቱ ተአቅቦ የማንሳት ማስታወቂያ ለዋና ጸሐፊው ከደረሰበት ዕለት ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አንቀጽ 29

1. የስምምነቱን አተረጓጎም ወይም አፈፃፀም በሚመለከት ስምምነቱን በተቀበሉ ሁለትና ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ ሀገራት መካከል የሚነሳ ማንኛውም ክርክር በድርድር ሊፈታ ካልቻለ በአንደኛው ጥያቄ ለግልግል ዳኝነት ሊቀርብ ይችላል፡፡ ጥያቄው በቀረበ በስድስት ወራት ውስጥ በግልግል ዳኝነቱ አዘገጃጀት ጉዳይ ላይ የሚመለከታቸው ተከራካሪዎች ካልተስማሙ አንዱ ጉዳዩን የዓለም አቀፍ ፍርድ ቤት እንዲያይላቸው የፍ/ቤቱን የመተዳደሪያ ደንብን ተከትሎ ጥያቄ ሊያቀርብ ይችላል፡፡
2. እያንዳንዱ ሀገር ስምምነቱን በሚፈርምበት፣ በሚያፀድቅበት ወይም በሚቀበልበት ጊዜ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እንደማይገደድ መግለፅ ይችላል፡፡ እንዲህ ዓይነቱን ተአቅቦ የገለፀ ሀገርን በሚመለከት ሌሎች ስምምነቱን የተቀበሉ ሀገራትም የንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌን የማክበር ግዴታ የለባቸውም፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሰረት ተአቅቦውን ያስመዘገበ አባል ሀገር ለተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊ በማስታወቅ ተአቅቦውን በማናቸውም ጊዜ ማንሳት ይችላል፡፡

አንቀጽ 30

ይህ ስምምነት በአረብኛ፣ በቻይንኛ፣ በእንግሊዝኛ፣ በፈረንሳይኛ፣ በሩስይኛና በእስፓንኛ ቋንቋዎች የተዘጋጀ ሲሆን፤ ሁሉም ጽሑፎች እኩል ትክክለኛ ናቸው፡፡ ይህ ስምምነት በተባበሩት መንግሥታት ዋና ጸሐፊ ዘንድ ይቀመጣል፡፡

ይህንን በማረጋገጥ ከታች ስማቸው የተመለከተው ሥልጣን የተሰጣቸው ሰዎች እነሆ ፊርማቸውን በዚህ የቃል ኪዳን ሰነድ ላይ አስፍረዋል፡፡